

Asia: VN/1070/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi sukupuolen vahvistamisesta sekä siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Kommenttinne liittyen sukupuolen vahvistamisen edellytyksiin (1 §):

HUS Sukupuoli-identiteetin tutkimuspoliklinikan näkökulmasta pidämme tärkeänä, että ensinnäkin lain muutos on meneillään. Erityisen tärkeänä pidämme, että vaatimus lisääntymiskyvyttömyydestä poistetaan ja lääketieteelliset hoidot eriytetään juridisen sukupuolen korjauksesta.

Muunsukupuolisten oikeus ns. kolmanteen sukupuoleen puuttuu lakiesityksestä. Tällä voisi olla helpotusta muunsukupuolisen henkilön kokemaan dysforiaan.

Aikuispsykiatrian edustajina arvostamme nuorisopsykiatrian kollegoidemme näkemystä sukupuolen juridisesta vahvistamisesta. Pyydämme kuitenkin harkittavaksi vaihtoehdon, joka ajankohtaisesti on aikuisikäisille mahdollista, kuitenkin poistaen vaatimuksen lisääntymiskyvyttömyydestä.

Henkilön puolison suostumusta ei pitäisi tarvita enää missään tilanteessa sukupuolen vahvistamiseksi.

2. Kommenttinne liittyen hakemukseen ja sen käsittelyyn (2 §). Kommentteja pyydetään esimerkiksi siihen, onko sukupuolen vahvistamisen hakemusmenettely esitetyssä muodossaan toimiva ja tarkoituksenmukainen.

Ei erillistä lausuttavaa.

3. Kommenttinne liittyen sukupuolen vahvistamisen oikeusvaikutuksiin (3 §). Lausunnoissa pyydetään kiinnittämään erityistä huomiota sellaiseen lainsäädäntöön, jossa sukupuolelle annetaan merkitystä ja jota hallituksen esityksessä ei ole tunnustettu. Lisäksi huomiota pyydetään kiinnittämään säännöksen

aiheuttamiin muutostarpeisiin lausunnonantajan toiminnassa/hallinnonalalla.

Ehdotetun lain on esimerkiksi arvioitu mahdollisesti edellyttävän muutoksia vankeus- ja tutkintavankeuslakien säännöksiin vankien sijoittamisesta sekä henkilöntarkastuksista ja päihitteettömyyden valvonnasta. Vastaavia säännöksiä on myös laissa poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta. Lain on myös arvioitu edellyttävän muutoksia eräisiin rikoslain säännöksiin.

Ei erillistä lausuttavaa.

4. Kommenttinne liittyen sukupuolen vahvistamisen oikeusvaikutuksiin ja vanhemmuuteen (4 §)

Ei erillistä lausuttavaa.

5. Kommenttinne liittyen vanhemmuutta kuvaavaan nimikkeen muuttamiseen (5 §). Erityistä huomiota pyydetään kiinnittämään sellaiseen lainsäädäntöön, jossa vanhemmuutta kuvaavaan nimikkeeseen liitetään oikeusvaikutuksia (vanhemmalle itselleen tai tämän lapselle) ja jota hallituksen esityksessä ei ole tunnistettu. Lausunnoissa pyydetään myös kiinnittämään huomiota niihin muutostarpeisiin, joita vanhemmuutta kuvaavan nimikkeen muuttaminen edellyttää esimerkiksi lausunnonantajan tietojärjestelmissä.

Ei erillistä lausuttavaa.

6. Kommenttinne liittyen ulkomaisen päätöksen tunnustamiseen (6 §):

Ei erillistä lausuttavaa.

7. Kommenttinne liittyen lain voimaantuloon ja sen soveltamisen porrastamiseen (8 §):

Ei erillistä lausuttavaa.

8. Kommenttinne liittyen esityksen pääasiallisiin vaikutuksiin, ml. selvitykseen joka on laadittu lapsivaikutusarvioinnin tueksi. Lausunnossa pyydetään kiinnittämään huomiota vaikutuksiin, joita lausunnonantaja arvioi esityksestä aiheutuvan toiminnalleen/hallinnonalallaan. Huomiota pyydetään kiinnittämään myös tietojärjestelmiin kohdistuviin muutostarpeisiin sekä muihin tiedonhallintalain 5 §:n 3 momentin kannalta olennaisiin asioihin.

Ei erillistä lausuttavaa.

9. Muut kommentit liittyen hallituksen esitysluonnokseen:

Ei erillistä lausuttavaa.

Kettula Kaisa
HUS Psykiatria: Sukupuoli-identiteetin tutkimuspoliikklinikka